

Exam. Code : 214803

Subject Code : 5776

M.A. Music Instrumental 3rd Semester
SCIENTIFIC AND AESTHETIC STUDY OF INDIAN
MUSIC

Paper—IX

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Total No. of questions are **EIGHT** and each candidate are required to answer any **FIVE** questions out of them. Each question will carry **20** marks.

1. Draw a diagram of Tabla and also establish its origin, development and importance in the context of Indian Classical Music. 20
2. What steps should be taken into account while organizing musical performances with special reference to mood and expression ? 20
3. Define any **TWO** of the following :
 - (a) Sangatkari
 - (b) Importance of Tihai
 - (c) Imitation. 20
4. Explain in detail the effective performances of stringed instrument by using various techniques. 20

5. How do imagination and creativity contribute to the field of musical composition and education ? Define in detail. 20
6. Musical Aptitude test play an important role in measuring and evaluating the musical talent. Explain widely. 20
7. Indian Classical Music is based on "Melody". Discuss the statement and also explain the distinctive factors of Harmony and Melody. 20
8. Describe the relation of Music with allied sciences. Relate this statement by giving appropriate examples. 20

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰੀਖਿਆਰੀਥੀ ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਤਬਲਾ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੋ। 20
2. ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ? 20

3. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ :
 (ਉ) ਸੰਗਤਕਾਰੀ
 (ਅ) ਤਿਹਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
 (ੲ) ਨਕਲ। 20
4. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਜ਼-ਸਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 20
5. ਸੰਗੀਤ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। 20
6. ਸੰਗੀਤ ਯੋਗਤਾ ਪਰੀਖਣ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 20
7. ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ 'ਮੇਲੋਡੀ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਬਿਆਨ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਾਰਮਨੀ ਅਤੇ ਮੇਲੋਡੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰੋ। 20
8. ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ, ਉਚਿਤ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 20

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਪੱਤਰ ਮੇਂ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿਏ ਗਏ ਹੈਂ ਜਿਸਮੇਂ ਸੇ ਪਰੀਖਾਰਥੀ ਕੋਈ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 20 ਅੰਕ ਹੈਂ।

1. ਤਬਲਾ ਕਾ ਆਰੇਖ ਬਨਾਏਂ ਔਰ ਭਾਰਤੀਯ ਸ਼ਾਸਤਰੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਇਸਕੇ ਸੂਲ, ਵਿਕਾਸ ਔਰ ਮਹਤਵ ਕੋ ਭੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਂ। 20

2. मूड और अभिव्यक्ति के विशेष संदर्भ के साथ संगीत के प्रदर्शन के आयोजन के दौरान क्या कदम उठाए जाने चाहिए ?
20
3. निम्नलिखित में से किसी भी दो को परिभाषित करें :
(क) संगतकारी
(ख) तिहाई का महत्व
(ग) नकल। 20
4. विभिन्न तकनीकों का उपयोग करके तारयुक्त उपकरणों के प्रभावी प्रदर्शन की विस्तार से व्याख्या करें। 20
5. संगीत रचना और शिक्षा के क्षेत्र में कल्पकता और रचनात्मकता योगदान कैसे करते हैं ? विस्तार में परिभाषित करें। 20
6. संगीत योग्यता परीक्षण संगीत प्रतिभा को मापने और मूल्यांकन करने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है। व्यापक रूप से व्याख्या करें। 20
7. भारतीय शास्त्रीय संगीत "मेलोडी" पर आधारित है। कथन पर चर्चा करें और सद्भाव एवं मेलोडी के विशिष्ट कारकों की भी व्याख्या करें। 20
8. संबंधित विज्ञान के साथ संगीत के संबंध का वर्णन करें। उपयुक्त उदाहरण देकर इस कथन को स्पष्ट करें। 20